

POSTANOWIENIE

Dnia 27 sierpnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

w sprawie z powództwa M. J.
przeciwko Skarbowi Państwa - Prezesowi Trybunału Konstytucyjnego
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 sierpnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 25 kwietnia 2019 r., sygn. akt I ACa [...],

- 1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2) zasądza od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 25 kwietnia 2019 r. Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Okręgowego w W. z dnia 5 czerwca 2017 r., oddalającego powództwo o zasądzenie na jego rzecz od Skarbu Państwa - Prezesa Trybunału Konstytucyjnego odszkodowania względnie zadośćuczynienia w kwocie 100.000.000 zł.

W skardze kasacyjnej, uzasadniając wniosek o jej przyjęcie do rozpoznania, powód powołał się na to, że organ uprawniony do reprezentowania Skarbu Państwa nie miał obsadzonego skutecznie i zgodnie z prawem stanowiska Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, w związku z czym wszelkie czynności procesowe podjęte w toku postępowania przez Sądy obu instancji są nieważne z mocy prawa (art. 379 ust. 2 k.p.c.). Stwierdził również, że skarga jest oczywiście zasadna, gdyż Sądy obu instancji dokonały wadliwej, sprzecznej z prawem w sposób kwalifikowany wykładni normy art. 36 ust. 3 ustawy o Trybunale Konstytucyjnym z 1997 r., a w konsekwencji bezpodstawnie uznały, iż orzeczenie stanowiące podstawę roszczenia powoda było zgodne z prawem, podczas gdy w istocie w sposób kwalifikowany naruszało porządek prawny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Treść wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania pozwala stwierdzić, że skarżący powołał się na przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Dlatego należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem

skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl., z dnia 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl., z dnia 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl., z dnia 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl., z dnia 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl., z dnia 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, nie publ., z dnia 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl., z dnia 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Skarżący nie wykazał, by wyrok Sądu Apelacyjnego był dotknięty tego rodzaju nieprawidłowościami. Konfrontacja motywów zaskarżonego orzeczenia z wywodami skargi kasacyjnej nie uzasadnia wniosku, że oczywiście nieprawidłowa i prowadząca do wydania oczywiście wadliwego wyroku była ocena Sądu Apelacyjnego o bezzasadności żądania zapłaty kwoty 100.000.000 zł, które skarżący uzasadniał tym, iż postanowieniem z dnia 16 czerwca 2015 r. w składzie jednoosobowym Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej powoda, a zażalenie od tego postanowienia zostało oddalone postanowieniem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 30 października 2015 r., przez co bezprawnie zamknięto mu drogę do złożenia skargi kasacyjnej oraz pozbawiono go możliwości wzruszenia orzeczenia sądowego o pozbawieniu go części praw rodzicielskich, a tym samym także prawa do sprawowania władzy rodzicielskiej nad własnym dzieckiem oraz wychowania go w duchu własnych przekonań. W szczególności skarżący nie wykazał oczywistej wadliwości stanowiska Sądu odwoławczego, wskazującego na oczywistą bezpodstawność zarzutu bezprawności działania Trybunału i związany z tym brak podstaw do przyjęcia odpowiedzialności deliktowej oraz obalenia domniemania przewidzianego w art. 24 k.c. Skutku tego nie mogło osiągnąć kwestionowanie przez skarżącego możliwości zastosowania do skargi kasacyjnej art. 36 ust. 3 z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643 ze zm.), pomijające art. 46 ust. 2 tej

ustawy, zgodnie z którym skargę konstytucyjną Trybunał rozpoznaje na zasadach i w trybie przewidzianym dla rozpoznawania wniosków o stwierdzenie zgodności ustaw z Konstytucją oraz innych aktów normatywnych z Konstytucją lub ustawami, jak również art. 49 ww. ustawy, w myśl której „Skarga podlega wstępnemu rozpoznaniu; art. 36 stosuje się odpowiednio”.

Nie ma także podstaw do przyjęcia, że w sprawie wystąpiła nieważność postępowania, którą Sąd Najwyższy zobligowany jest uwzględniać z urzędu. Podstawy takiej nie mogą stanowić - niezależnie od ich zasadności - zarzuty co do prawidłowości obsadzenia stanowiska Prezesa Trybunału Konstytucyjnego jako organu powołanego do reprezentowania Skarbu Państwa w niniejszym postępowaniu, a to z przyczyn wyjaśnionych w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., III SZP 2/17 (niepubl.). Sąd zwrócił tam uwagę, że jeszcze przed powołaniem J. P. na to stanowisko, Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej powierzył jej z dniem 20 grudnia 2016 r. - na podstawie art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. - Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz.U. z 2016 r. poz. 2074; dalej - „Ustawa”) - pełnienie obowiązków Prezesa Trybunału Konstytucyjnego (por. postanowienie Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej nr 1131.24.2016 z dnia 20 grudnia 2016 r., M.P. z 2016 r., poz. 1229). Zgodnie zaś z rzeczonym przepisem sędzia taki kieruje Trybunałem do dnia powołania Prezesa Trybunału, a w myśl art. 18 Ustawy - kieruje pracami Trybunału i reprezentuje Trybunał na zewnątrz, wykonuje inne uprawnienia i obowiązki przewidziane niniejszą ustawą dla Prezesa Trybunału lub sędziego pełniącego obowiązki Prezesa Trybunału oraz wykonuje uprawnienia i obowiązki przewidziane dla Prezesa Trybunału w ustawach o których mowa w art. 1 i art. 2 (to jest w ustawach z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego). Tak ukształtowany zakres przedmiotowy uprawnień (i obowiązków) sędziego pełniącego obowiązki Prezesa Trybunału oznacza zatem, że posiada on wszystkie uprawnienia Prezesa Trybunału do czasu jego powołania (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., III SZP 2/17). W związku z tym Sąd Najwyższy stwierdził, że bez względu na to, czy sędzia J. P.

została skutecznie powołana do pełnienia urzędu Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, jako sędzia powołany wcześniej do pełnienia obowiązków Prezesa była upoważniona do dokonywania czynności procesowych, jeśli nie jako Prezes Trybunału Konstytucyjnego, to na pewno jako sędzia pełniący obowiązki Prezesa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., III SZP 2/17). Wyraził też pogląd, że ewentualna weryfikacja procedury nominacyjnej wymagałaby uprzedniej uchwały Zgromadzenia Ogólnego Sędziów Trybunału Konstytucyjnego stwierdzającej nieprzedstawienie tej osoby jako kandydata na stanowiska Prezesa Trybunału Konstytucyjnego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 września 2017 r., III SZP 2/17). Ponadto w toku niniejszego postępowania pozwany był reprezentowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa.

Z tych względów Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzekł, jak w sentencji. Wysokość wynagrodzenia należnego Skarbowi Państwa - Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa ustalono stosownie do art. 102 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 2 pkt 9 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. poz. 1800, ze zm.), biorąc pod uwagę szczególnie wysoką wartość przedmiotu zaskarżenia oraz niewielki stopień skomplikowania sprawy, a także charakter pozwanego jako osoby publicznej.